

www.danskkvindesamfund.dk

K&S

KVINDEN&SAMFUNDET, VINTER 2015

AT VÆRE ELLER IKKE VÆRE

Maskulin

NR.

1.690

131. årgang

Kære læser

Velkommen til verdens ældste kønspolitiske magasin. Vi plejer at skrive om kvinder, men i dette nummer skal det handle om maskulinitet, og hvad det vil sige at være mand. Vi vil stille skarpt på maskulinitet for at belyse, hvordan det stærkt værdiladede begreb påvirker mænds liv og selvforståelse.

Det viste sig at være et svært spørgsmål. Prøv selv at spørge en mand og se, hvad han svarer. Mænd sætter ikke bare lige ord på køn, som kvinder gør det. For køn og ligestilling har næsten udelukkende været forbundet med kvinder, men i løbet af de senere år er forskning i maskulinitet blevet et integreret felt inden for kønsstudier, og den viden skal vi alle blive klogere på. Vi ønsker at opkvalificere og nuancere debatten om maskulinitet, mænd og ligestilling, dels fordi det er et spændende emne, men i høj grad også fordi vi først opnår reel ligestilling, når mænd og kvinder anerkender, at ligestilling også handler om mænd, og at der er brug for deres indsats i ligestillingsarbejdet.

Mænd skal med andre ord lære at tale om køn, som det fremgår af kønsforsker Kenneth Reinickes artikel. Heldigvis er der forandringer på vej, og det er begyndt at gå op for mange mænd, at de risikerer at komme til at snyde sig selv, hvis de ikke kommer på banen. For hvis mænd blindt efterlever de traditionelle forestillinger om, hvad 'rigtige'

mænd kan, skal og bør gøre, risikerer de at komme til at betale en høj pris for deres maskulinitet. Fængslerne er fyldt med mænd, majoriteten af de hjemløse er mænd, og mænd begår tre gange så ofte selvmord som kvinder.

Vi har fået mange interessante artikler om maskulinitet, og det har været svært at vælge. Vi ser på, hvordan man har defineret maskulinitet for 3000 år siden og i dag. Vi provokerer også det maskuline og kigger nærmere på mænds behov for 'kørsel, kød og krige', som man kan læse om i artiklen „Klimakamp er også kønskamp“. Vi giver ordet til voldsudsatte mænd, der fortæller, hvor svært det er at få konstellationen 'mand og voldsoffer' anerkendt. Vi er også på besøg hos en far, der er på barsel. Han konstaterer, at livet som far får ham til at tænke over det at være menneske, fremfor at tænke på det som en særlig maskulin variant. Og måske er det svaret på det hele.

Vi er mænd og kvinder, men vi er først og fremmest mennesker.

God læselyst.

Christina Alfthan, redaktør

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR: Christina Alfthan **SKRIBENTER:** Kenneth Reinicke, lektor, ph.d., Roskilde Universitet / Julie Lystbæk-Hansen, cand.mag. i Moderne kultur og kulturformidling / Caroline Jacobsen, cand.merc og lektor på pædagoguddannelsen / Christina Emiliussen, cand.mag. i religionshistorie / Linda Lapiņa, Roskilde Universitet / Jonatan Leer, Aarhus Universitet / Ida Dal Gravesen / Mette Tegtmeier Olsen / Marie Winther, cand.mag. i Kultur- og Sprogødestudier / Michael Kimmel, kønsforsker og professor i sociologi / Nanna Frank Rasmussen, filmanmelder Jyllandsposten / Martha Madsen, journalist / Lisa Holmfjord, forkvinde Dansk Kvindesamfund / Torben Hansen, styrelsesmedlem i Dansk Kvindesamfund. **ILLUSTRATION:** Anne Digens **KORREKTUR:** Charlotte Ferslev Møller, cand.phil.

UDGIVER: Dansk Kvindesamfund, Niels Hemmingsensgade 10, 3. sal, 1153 København K **TELEFON:** 3315 7837 **E-MAIL:** sekretariat@danskkvindesamfund.dk

STØTTE: Udgivet med støtte fra Hulda Pedersens Legat **REDAKTØR:** Christina Alfthan, kommunikation@danskkvindesamfund.dk

FOTO: Ty Stange, www.ty-stange.dk **DESIGN OG LAYOUT:** Anders Mandahl Christiansen, www.kommastudio.dk **REPRO OG TRYK:** Reklameholdet, Jylland - Filipsen, Dalbyvej 93, 6000 Kolding, www.reklameholdet.dk — trykt på klorfrit papir **OPLAG:** 1400 eksemplarer **ISSN:** 0106-5084

Bladets leder udtrykker Dansk Kvindesamfunds holdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med foreningens synspunkter.

Dansk Kvindesamfund arbejder for fuld ligestilling af og ligestilling for kvinder og mænd, så de på lige vilkår kan gøre deres indsats i hjem, erhverv og det offentlige liv.

TEMA: MASKULINITET

4. **Mænd skal lære at tale om køn og maskulinitet**
En af Danmarks førende kønsforskere vil have mænd til at involvere sig i ligestilling.

8. **Far på fuld tid – også når mor kommer hjem**
29-årige Kristoffer Albris fortæller om hverdagen på barsel.

10. **Klimakamp er også kønskamp**
De maskuline værdier har drevet rovdrift på kloden.
12. **3000 år med manderoller**
Forestillingen om 'den rigtige mand' er ingen ny opfindelse.
14. **Hverdagsflugt: Rigtige mænd æder kød**
Når mænd spiser kød, kan de udleve en undertrykt maskulin side
16. **Får du klaps af konen?**
Mænd, der er udsat for partnervold, kæmper for at blive anerkendt. De føler sig dobbeltudsatte, fordi det er svært for omgivelserne at forstå, at man både kan være mand og voldsudsat.
20. **En krig mod drenge?**
En af verdens førende kønsforskere, Michael Kimmel, redegør for, hvorfor feminiseringen af samfundet sætter drenge og mænd fri til at være hele mennesker.

UDENFOR TEMA

24. **Anmeldelse af filmen *Suffragette*, der netop har haft premiere**
25. **Mød kvinden bag restauranten *Suffragetten***
26. **Kan det passe, at der er ligestilling i hele verden i 2030?**
Det 5. mål, i FN's 17 nye bæredygtighedsmål, handler om ligestilling.
27. **Anmeldelse af Susanne Stauns nye bog**
28. **Bogomtaler**
30. **Medlemmet mener**
32. **Leder af forkvinde Lisa Holmfjord: Maskulinitetsbegrebet er under angreb**

MÆND SKAL LÆRE AT TALE OM KØN OG MASKULINITET

Ligestilling har hidtil primært været domineret af kvinder, der sætter kvinders vilkår på dagsordenen. Men skal ligestilling gøres til en universel værdi, kræver det, at mænd deltager aktivt i debatten og forholder sig til deres køn. Holder de sig ude af debatten, risikerer de at betale en høj pris.

Af KENNETH REINICKE, lektor, ph.d., Roskilde Universitet

Forestillingen om, at mænd kan spille en væsentlig rolle i opnåelsen af ligestillingsmål, har ikke været udbredt. Det kan være grænseoverskridende for individuelle mænds identitet at beskæftige sig kritisk med køn. Dette skyldes bl.a., at køn betyder meget for skabelsen af socialt liv, og at drenge og mænd ikke opdrages til at tale om køn – men derimod til at 'tage kønnet på sig', og at det ikke er specielt 'maskulint' at tale om det maskuline – i hvert tilfælde ikke på en ærlig og sårbar måde. Men hvad er mænds forudsætninger for at deltage i køns- og ligestillingsarbejdet, og hvilke muligheds- og forståelseshorisonter eksisterer der for at føre en diskussion om manderoller, både overordnet samfundsmæssigt set og blandt mænd i almindelighed?

Den amerikanske mandeforsker Michael Kimmel har på et tidspunkt skrevet noget i retning af, »at om vi kan lide det eller ej, så spiller mænd en stor rolle for at skabe et ligestillet samfund.« Mænds aktive deltagelse i skabelsen af et mere ligestillet samfund burde være en selvfølge, men ikke desto mindre har de fleste kønsstudier i verden handlet om kvinders vilkår og de

ligestillingsmæssige problemer, som kvinder oplever. Det er kun for nylig, at politiske beslutningstagere er begyndt at se mænd som kønsliggjorte individer, som er skabt af kønslige normer og strukturer, og ligeledes at opfatte mænd som bidragsydere til et mere ligestillet samfund.

MÆND SNYDER SIG SELV

Selvom vi måske lever i et mandsdomineret samfund, er det vigtigt at pointere, at den traditionelle kønsopdeling ikke altid kun er til fordel for mænd, og der er noget, der tyder på, at det er begyndt at gå op for mange mænd, at de risikerer at komme til at snyde sig selv, og at de kan komme til at betale en høj pris for deres maskulinitet, hvis de for blindt efterlever de traditionelle forestillinger om, hvad 'rigtige' mænd kan, skal og bør gøre. Ligestillingsidealene vinder stigende udbredelse, og de traditionelle maskulinitetsattituder kan i mange henseender siges at være lidt på retur. Det centrale spørgsmål er, hvordan man kan motivere mænd til at deltage mere i køns- og ligestillingsdebatten, når det 'rum', som mænd skal tale sig ind i, stadigvæk af mange opfattes som en farefuld færd. Mange mænd

finder det ikke naturligt at interessere sig for ligestilling, idet de forbinder ligestilling med magt, som mænd skal afgive til kvinder, og ikke som et frigørelsesprojekt, som mænd har noget at vinde på. Men det står klart, at hvis et samfund skal forandre sig markant i retning af mere ligestilling mellem kønnene, kræver det en bred social accept af projektet fra både mænd og kvinder, og der er mange pragmatiske grunde til at involvere mænd i arbejdet med ligestilling.

KVINDER ER OFRE, MÆND ER TABERE

Det er ligeledes vigtigt at forsøge at vende ligestillingsdebatten på hovedet og pege på den pris, som mænd og fædre kan komme til at betale for at videreføre en traditionel maskulinitet. Når mænd historisk set har vægtet arbejdet højere end familielivet, er der en vigtig del af livet, som er forblevet usynlig for disse mænd, og for nogle mænds vedkommende kan man hævde, at de er blevet 'berøvet' muligheden for at leve et velafbalanceret liv pga. deres prioritering af arbejdsfæren. Dette har afstedkommet, at mænd i mange henseender har særegne ligestillingsproblemer. Fx er 80% af de mennesker, som dømmes for en lovovertrædelse, mænd. Mellem 80 og 90% af hjemløse er mænd. Mænd begår tre gange så ofte selvmord som kvinder. Mænd oplever ofte hårdere sociale derouter i forbindelse med skilsmisser. På den baggrund giver det mening at stille spørgsmålet, om vi som samfund ikke bør være mest bekymrede for mænd og drenge, fordi det er dem, som altovervejende går ned på grund af forskellige former for misbrug, og dem som oftest udviser en truende og kriminel adfærd. Der har i lange perioder eksisteret en form for kønsblindhed, omhandlende drenge og mænd i særligt udsatte positioner. Men hvorfor har samfundet været tilbageholdende med at udvikle tilbud til mænd i krise? Dette skyldes måske, at der er en tilbøjelighed til at se kvinder som 'ofre' og mænd som 'tabere'. Man kan hævde, at mænd i nogen grad er udsat for en form for institutionel sexism, idet samfundet i stor udstrækning ikke har opdaget mænd som et køn, der kan have sær-

- *Stemmer*
– et samtidsblik på køn og feminisme,
188 sider, 249 kr.
Forlaget Gyrithe/
Dansk Kvindesamfund

Kan købes hos Dansk Kvinde-
samfund i vores webshop via
hjemmesiden:
www.danskkvindesamfund.dk

Bogen har bidrag af: Kenneth Reinicke, Lilian Munk Rösing, Khaterah Parwani, Annegrethe Felter Rasmussen, Rasmus Brygger, Uzma Ahmed, Ann Mariager, Dorte Toff, Henrik Marstal, Monica Krog-Meyer, Gretelise Holm, Lisa Holmfjord, Signe Vahlun og tegneren og forfatteren Maren Uthaug.

lige behov. Dette har ligeledes rod i, at mænd *ikke* på samme måde som kvinder *er blevet set som køn*, og at mænd ligeledes *ikke ser sig selv som køn*. Mænd kan derfor have sværere ved at erkende, at de mangler hjælp.

MERE BALANCE I LIVET

Der er ingen tvivl om, at mænd set over en bred kam har relativt flere materielle fordele, flere karrieremuligheder, højere samfundsmæssig status og generelt set flere privilegier. Dette er der mange mænd, som ikke har lyst til at miste. Men et mere ligestillet samfund betyder også, at mænd kan opnå større følelsesmæssigt velvære, udvikle mere empati, forbedre deres menneskelige relationer og dermed få en større balance i deres liv. Mænd har derfor meget at vinde ved at erkende, at de også har et køn, og at dette køn har betydning for, hvordan de opfatter verdenen. Selvom de feministiske bevægelser siden deres fremkomst i 1970'erne har gjort nogle mænd vrede og defensive, så har ud-

bredelsen af de feministiske tanker også gjort mænd omstillingsparate og indsigtfulde, og feminismen har under alle omstændigheder haft en stor betydning for, hvordan mange mænd ser på sig selv og deres livsførelse.

DET NYE FADERIDEAL

Spændingsfeltet mellem det tabuiserede og det latterliggjorte er måske den mest grundlæggende forhindring for, at en seriøs debat om mænd og køn kan etableres. Køn bliver ofte talt ned og gjort til objekt for sjove bemærkninger, ligesom det ofte påpeges, at der er andre og mere vigtige ulighedsfaktorer, man bør beskæftige sig med. I bestræbelserne på at skabe en kulturændring og dæmme op for nogle mænds problematiske adfærd forsøger man nu på mange niveauer i større udstrækning at inkorporere mænd som samarbejdspartnere. Hvis man ser på meget af den nye forskning om faderroller, fremvises et klart billede af mænd, som deltager aktivt i deres børns liv, og denne forskning

fungerer da også som et opgør mod de selvfølgeliggjorte forestillinger om kvindens monopol og moderens naturlige overlegenhed. Forskningen i mænd som fædre har både handlet om fædres betydning for deres børn, om omsorg og arbejdsdeling, og om hvilken betydning det har for mænd at blive fædre. Det er overordnet set ikke længere umandigt at have nære relationer til sine børn, og mænds større involvering i faderskabet er i stor udstrækning blevet et dominerende ideal i Danmark. Det er muligt at forandre mænds måder at tænke og handle på, hvis de rette omstændigheder er til stede. Når reformer og politikker er designet på den rette måde og målrettet de kulturelle processer, som finder sted i samfundet, er det muligt at opnå mænds aktive støtte. Det er i processen særdeles vigtigt at pointere, at ligestilling ikke handler om, at mænd skal miste deres rettigheder, men at kvinder derimod bare skal kunne nyde godt af de samme rettigheder.

Barsel handler ikke kun om rollen som far. Den handler også om, hvilken person man er og gerne vil være; som mand og som menneske, fortæller Kristoffer Albris fra Nørrebro, der er på barsel med datteren Bodil.

Far på fuldtid – også når mor kommer hjem

Af JULIE LYSTBÆK-HANSEN, cand.mag. i Moderne kultur og kulturformidling

»Det er ikke som noget, jeg har prøvet før i mit liv; det kan ikke sammenlignes med noget andet. Før var jeg den, der bar Bodil op af trapperne og gjorde sådan nogle, måske lidt typiske mandeting. Jeg var ikke den primære, og jeg følte lidt, det hang sammen med det at være mand. Det var ikke, fordi jeg havde overvejet min rolle som den mandlige forældre, det var bare sådan, kortene faldt ud. Nu, efter jeg er kommet på barsel, er den rolle vendt lidt. Jeg har lige været ude og købe babytøj alene for første gang!«

Kristoffer Albris på 29 år er blevet far. Otte måneder gamle Bodil kravler nysgerrigt rundt på gulvet, hamrer lidt på sit legetøjsorgel, derefter på sit minipiano, alt imens hun trofast holder en prinsessefigur i den ene hånd. Det er fjerde uge Kristoffer er hjemme med Bodil i lejligheden på Nørrebro. Før det var den lille familie nogle måneder i udlandet.

»Vi levede lidt i en boble, og jeg var måske mere til stede end de fleste andre arbejdende fædre«, siger Kristoffer, der arbejder på en ph.d. i antropologi. Eller det vil sige, det gjorde han indtil for nylig. Ph.d.'en er sat på midlertidigt standby, mens han er på barsel med Bodil.

Selvom udlandsopholdet bragte Kristoffer tæt på Bodil, er barslen alligevel en omvæltning.

»Der er en kæmpe forskel på det med at være to om hende og tage sig af hende, og så at være helt alene. Det kom lidt som en overraskelse, for lige pludselig fandt jeg ud af både, hvor ekstremt dejligt, hyggeligt og privilegeret det er at være på barsel, men også hvor ekstremt kedeligt og hårdt det er.«

TJEK PÅ ERNÆRING OG BABYSIGNALER

Kristoffer har ikke været på barsel så længe, men alligevel har han og kæresten Kirstens rollefordeling omkring Bodil ændret sig markant. Da sundhedsplejersken forleden var forbi, rammes han af en pludselig erkendelse.

»Der gik det op for mig, at det er mig, der sidder og er den primære nu. Jeg skal huske at spørge om alle mulige ting og give det videre til Kirsten, hvor det før var omvendt. Lige pludselig er der en masse information om ernæring og sundhed, jeg skal sætte mig ind i, som jeg ikke gjorde før. Der tænkte jeg 'det ved Kirsten, og så kan jeg bare reagere på det, når

hun siger, vi skal reagere på det'. Jeg behøvede ikke at være proaktiv på samme måde, som jeg er nu. Nogle dage er Bodil besværlig, nogle dage sød og mild – som de fleste andre småbørn velsagtens. Selvom den første uge var hård, har barslen indtil videre vist sig som en positiv oplevelse. Man får et tæt forhold til sit barn; jeg forstår hendes signaler nu.«

Dagene med Bodil fylder Kristoffer med aktiviteter af forskellig art. De har en fast rutine med andre nørrebroske småbørnsforældre og deres babyer, når de hver tirsdag eftermiddag mødes i Brorsonkirken til spisning og salmesang. Andre dage pjasker de rundt i Frederiksberg svømmehal eller går ture på Assistens. Hans ambition er, at de kommer ud mindst én, allerhelst to gange om dagen. En helt almindelig barsel, synes han selv. En fædregruppe er han imidlertid ikke del af.

»Det kan lyde forkert, men man kan godt komme til at møde folk, som går lidt for meget op i deres børn«. Det aktivitetsniveau, han og Bodil har nu, er lige tilpas, både for ham og for Kirsten. »Vi forsøger at leve et vist socialt liv med vores venner, på trods af at vores liv er drastisk forandret!«

ET NATURLIGT VALG

»For vores vedkommende har det aldrig været til diskussion. Vi har bare tænkt, at selvfølgelig skulle jeg tage den barsel, jeg kunne få. Vi diskuterede faktisk ikke, hvorvidt det var meget for mig at tage – det var bare naturligt«. Kristoffer indrømmer, at han sidder i en fordelagtig situation rent arbejdsmæssigt. »Min særlige situation er, at jeg skriver en ph.d., og min ph.d. bliver automatisk forlænget med den tid, jeg er på barsel. Så på den måde har det praktisk talt gjort det nemt for mig at gå på barsel, da det ikke vil gå ud over mit arbejde. Det er egentlig skønt at få lov til at holde pause fra resten af mit liv.«

Med sine tolv ugers barsel placerer Kristoffer sig over gennemsnittet for, hvor længe barslende fædre almindeligvis går hjemme. Men det faktum, at der eksisterer juridiske betingelser for, at faren kan tage en stor del af barslen, gør, at Kristoffer ikke betragter sit valg som kontroversielt. Det betyder dog ikke, at han ikke gør sig overvejelser om sin rolle som mand på barsel.

»Jeg oplevede, at Kirsten var meget mere forberedt end mig. Derfor følte jeg mig nok lidt hægtet af i en periode. Jeg fulgte ligesom bare med.«

FARROLLEN HANDLER OGSÅ OM MANDEROLLEN

Barslen har ikke blot presset Kristoffer ud i uvante situationer; den har også givet anledning til nye refleksioner.

»Hvilken far vil man gerne være? Jeg vil gerne være streng, men jeg vil også være sød, kærlig og en god mentor for hende. Jeg vil gerne være det hele på en eller anden måde. Der skal vel også være en eller anden form for maskulinitet; en mandlig rolle, der er distinkt anderledes end morens, men som ikke er sådan en gammeldags rolle«.

Hvad den maskulinitet rummer, har Kristoffer, sine overvejelser til trods, ikke noget svar på.

»Hvis jeg stadig gerne vil have en eller anden form for mandlig rolle, og, lad os kalde det, en eller anden form for maskulinitet, men ikke vil have, at det skal være på sådan en arkaisk måde, hvad er det så for en slags, jeg gerne vil være? Med andre ord, det med at få et barn, blive far, gå på barsel, det gør jo også, at jeg bliver tvunget til at tænke over, hvad for en person jeg egentlig er i almindelighed, og ikke bare i rollen som far«.

► Mænd på barsel

I Danmark har fædre ret til to uger i løbet af de første fjorten uger efter fødslen. Herefter følger toogtredive ugers forældreorlov, som forældrene kan dele mellem sig. I perioden 2007-2013 valgte lidt over hver tredje far at tage en del af barslen. Disse fædre var i gennemsnit på barsel 36-37 dage i alt.

I både Sverige, Norge og på Island har man øremærket barsel til mænd. I Sverige drejer det sig om 60 dage, i Norge 10 uger, og på Island tre måneder. Finland giver barsel på op til 54 dage til mænd under særlige betingelser.

Øremærket barsel: Ifølge Danmarks Radios kandidat-test fra tidligere i år støtter over halvdelen af de socialdemokratiske og radikale folketingsmedlemmer op om øremærket barsel til mænd. Dette på trods af, at den daværende SR-regering i efteråret 2013 droppede lovforslaget. Også Enhedslisten og SF bakker op om forslaget.

Kilder: Danmarks Statistik, norden.org, dr.dk

Af CAROLINE JACOBSEN, cand.merc, og lektor på pædagoguddannelsen

Klimakamp er også kønskamp

Hvis man antager, at hvide mænd i privilegerede positioner har haft en særlig rolle i skabelsen af de miljø- og klimaproblemer, vi som verdensborgere står overfor i dag, så kan man spørge, om det er fra dem, vi skal forvente løsninger?

Torsdag d.13. august var dagen, hvor overforbruget af klimaressourcer startede. Resten af 2015 bidrager vi alle sammen til overtrækket. Vi overforbruger klodens ressourcer i et omfang, som ikke tidligere er set, og det er den rige del af klodens befolkning, som står for det største træk. Spørgsmålet er, om dette overforbrug er kønsneutralt eller ej.

Jeg er først og fremmest bekymret for klimaforandringerne, men jeg er også feminist med den overbevisning, at undertrykkende strukturer i forhold til køn, klasse og kultur spiller en vigtig rolle i forståelsen og accepten af klimaproblemerne. Min nysgerrighed går på, om hegemonisk maskulinitet (den maskulinitet, der hylder patriarkatet, red.) som forståelsesramme giver nogle nye og andre handlemuligheder i forhold til klimabekymringerne, eller bare kan bruges til at forstå modstanden. Vi har vidst i årevis, at den vestlige verdens forbrug er uholdbart, men (mandlige) politikere har ikke gjort nævneværdigt i den forbindelse, og spørgsmålet er, hvad vi kan vente os af Paris15.

I en hegemonisk maskulinitetsforståelse, som i høj grad kendetegner den vestlige verdens magtelite, kæmper mænd og kvinder med at fastholde patriarkatet, som giver privilegier til særlige grupper – samtidig med, at denne kamp har store omkostninger for mænd og kvinder som enkeltindivider. En rapport fra TRUCOST (et britisk analysebureau, der har analyseret miljøbelastningen fra verdens 3.000 største virksomheder, red.) viser, at verdens største virksomheder og industrier ikke ville få profit, hvis miljøomkostningerne var medregnet. Virksomhedernes profit kommer altså fra fremtidens generationer, som betaler regningen for overforbrug og ødelæggelse. Der er derfor god grund til at se nærmere på sammenhængen mellem fordelingen af privilegier og holdningen til klimaforandringer og de dertilhørende handlemuligheder. Hvilke stemmer bliver hørt? Har de stemmer et køn? Og hvorfor har naturen ingen stemme?

LØSNING KRÆVER NYTÆNKNING

Er det realistisk at forvente, at hvide mænd i privilegerede positioner finder løsninger på klimaproblematikken, eller er der en ide i at inddrage oprindelige befolkninger, kvinder og andre befolkningsgrupper, som ikke er repræsenteret politisk og i de magt-

fulde lobbyorganisationer og erhvervsvirksomheder svarende til deres andel af verdens befolkning.

I Danmark har to sociologer lavet en analyse af den danske magtelite. Den består ved bogens udgivelse af 423 personer, hvor 81% er mænd, 19% er kvinder, og kun én er minoritetsdansk, Sulaima Gourani, datter af en marokkansk og en dansk forælder. To tredjedele bor i region Hovedstaden, og i bogen fremhæves det interessante ved dem, som IKKE er med: »Vi ser hverken nogen fra miljøbevægelsen, kvindebevægelsen, folkekirken eller medierne og meget få fra kulturlivet.«

Måske kunne verden se anderledes ud, hvis magt-

eliten bestod af andet end hvide privilegerede mænd, og konstruktionen af (maskulin) succes dermed tog afsæt i andre forbilleder end den økonomiske elite. Når en stor del af den profit, der skabes i de store virksomheder, sker på bekostning af klimaet, bliver det interessant at se på de maskuline værdier, som de rigeste rollemodeller er eksponenter for, og det bliver interessant at overveje, om ændringer i strukturelle magtforhold kunne være en måde at hjælpe både demokrati og klima.

KLIMAKAMP UDFORDRER MAGTSTRUKTURER

Den canadiske forfatter Naomi Klein, der har skrevet bogen *Intet bliver som før – kapitalisme vs klima*, fremhæver, at højrefløj og den privilegerede elite anerkender, at kampen for et bedre klima vil koste privilegier og ændre grundlæggende ved vores samfundsstrukturer og globale orden. Men den slags synspunkter møder modstand, f.eks. fra Heartland Institute, der er en konservativ og liberalistisk tænketank, som i sit arbejde har frihandelspolitik i centrum. Tænketanken er finansieret af Koch familien, nr. 6 & 7 på Forbes top-ti, og en stor del af deres penge går til at bekæmpe initiativer for et bedre klima, da de meget rigtigt mener, disse initiativer vil lægge bånd på kapitalismen og den amerikanske (hvide mands) måde at leve på. Heartland Institute's gennemgående tema er en afvisning af menneskets rolle i klimaforandringerne, og samtidig skabes en fortælling om, at klimaforkæmperne ønsker at skabe centralisering og kontrol i uhørt grad.

KØRSEL, KØD OG KRIGE

Nogle af de rettigheder, som der kæmpes indædt for at fastholde i den rigeste del af verden, er områder, hvor kønsforskelle træder tydeligt frem. Det handler fx om kørsel, kød og krige. Mænd har større rådighed over biler, de kører længere end kvinder, og der er en tendens til, at bilen forbindes med maskuline værdier som fx friheden til at bevæge sig frit. Kød er, på samme måde som friheden til at brænde fossile brændstoffer af, forbundet med maskulin adfærd. Og den industrielle produktion af kød, med udpinte medicinerede dyr, soja produceret på områder, hvor der tidligere voksede regnskov og levede dyr og som var landbrugsland med ødelæggelse af diversiteten som følge, er overvejende initieret af mænd. Det samme gælder for de væbnede konflikter, skoleskyderier og krige overalt på kloden. Så næste gang der i medierne tales om bekymringen for feminiseringen af skoler og institutioner og de stakkels drenge, håber jeg at have givet inspiration til også at tale om bekymringen for maskuliniseringen af det globale rum og vores natur. Jeg håber at have givet støtte til mobiliseringen af alle de grupper, som arbejder med at ændre de samfundsstrukturer (læs kapitalismen), som giver privilegier til få med meget store omkostninger. Det er afgørende, at ligestilling ikke handler om at overtage den eksisterende verdensorden, men om at give myndighed og magt til mange flere grupper – også til dem som kæmper for klimaet og naturens væsner uden stemme. Minoriteter, som hylder andre livsformer end de dominerende, er en vigtig gruppe i den forbindelse. Det gælder fx vegetarer, veganere, queer og feminister, som på hver deres måde går op imod herskende idealer.

3000 år med

Ideen om den 'rigtige mand' er ikke nogen ny opfindelse. Allerede i antikkens Grækenland var der veldefinerede roller for mænd, som ligger tættere på nutidens opfattelser af mænd, end du måske lige forestiller dig.

I stedet for at sætte nutidens manderolle under luppen går vi tilbage og tager et kig på arketyper fra den græske antik. De manderoller, vi ser i antikkens Grækenland, er interessante at holde op ved siden af nutidens manderoller, fordi de kan hjælpe os til at se nutidens manderoller fra nye vinkler. Det er inden for sociologien anerkendt, at måden, vi omtaler ting og hinanden på, har en stærk virkning. Gennem sproget opstiller vi regler for, hvordan vi skal eller bør opføre os, og hvad der sker, hvis vi afviger – og vi sørger for at legitimere reglerne ved at forklare, hvorfor reglerne skal overholdes.

1. DEN RIGTIGE MAND: HOPLITTEN

Har du set filmen 300? Det er dem, der slås for Sparta. For dem, der er mere til at læse klassikerne, er det Hektor fra *Illiaden*, der manifesterer sig her.

Hoplitten var den ultimativt mandige mand i antikken. En hoplit var den aktive, maskuline borger-soldat, der havde penge nok til at købe hoplit-udstyr og kæmpede for sit land. De fattigere mænd var fx let bevæbnet infanteri eller roere. Hoplitten var derimod tungt bevæbnet og sloges i ordnet formation på den åbne slagmark i fuldt dagslys og uden brug af kneb. Hoplitten var den vigtigste af krigerne og repræsenterede de maskuline værdier.

Det blev forventet, at hoplitten holdt sin krop i god form, som var et tegn på mandighed. Hoplitten var rig nok til at have fritid, og den kunne han passende bruge i gymnasiet – da-

manderoller

tidens træningscenter. De evner, hoplitten ellers blev tillagt og forventedes at leve op til, var samarbejde og solidaritet, disciplin, stræben efter ære og evnen til at adlyde. Det lå også heri, at han respekterede sine forældre.

Hoplitten var velovervejet og kontrolleret og havde som en rigtig mand helt styr på sine impulser og følelser. Den rigtige mand var selvfølgelig ansvarlig i økonomiske sager, og når det kom til sex, ville han på ingen måde have lyst til at være en modtagende part. Han vil hverken underlægge sig i sengen eller på slagmarken. Det var modstanderens by, der penetreredes, mens ens egen by (gerne afbilledet som en kvinde med murkrone på hovedet) skulle beskyttes mod indtrængende. Mandens krop var i teorien ukrænkelig uden for slagmarken, og berøringer, der antydede ejerskab eller dominans, blev der ikke taget let på.

Der er ikke mange, der kan leve op til de krav i dag. Men hvad med HKH Kronprins Frederik? Han har pengene og tiden, er trænet som soldat, er fornuftig, god ved sine forældre og omgivelser og en mand, vi respekterer og som fremstår som lidt af den ideelle mand.

2. IKKE-ÆREFULDE MÆND: FLERTALLET

Ham her er ikke nødvendigvis en dårlig mand – han er bare ikke en 100% rigtig mande-mand. Tænk på fx den snu Odysseus, som ikke på alle punkter lever op til hoplit-idealet, men alligevel er en figur, de fleste kan lide.

Der er ikke noget skarpt optegnet billede af, hvem den ikke-ærefulde mand var. Det er dog klart, at han afveg fra samfundets forventninger til, hvordan en rigtig, ærefuld mand skulle begå sig. En mand, der ikke levede op til, hvad samfundet anså for mandigt, risikerede at blive betragtet som kvindagtig. Den ikke-ærefulde mand flottede sig eksempelvis og smed penge til højre og venstre, inviterede til ødsle drikkeorgier og købte alt for dyrt tøj.

Hvis han levede i dag, ville han få en rød Ferrari med personlig nummerplade. Manden her kunne også behandle sine forældre respektløst.

I krig var den ikke-ærefulde ham, der impulsivt kastede sig ind i kampen uden at overveje situationen. Han kunne ligefrem desertere eller forlade slagmarken i utide. Det var også ham, der kunne finde på at benytte sig af bestikkelse, intriger, tricks, belejringer og lejesoldater. Han udviste ikke en eksemplarisk kontrol over sine drifter.

Roller her passer også på nogen, vi ikke kan lide. Tag fx Casper C's karakter i filmen *Klovn Forever*. De fleste kan blive enige om, at her har vi en skidt og usympatisk karakter, som ikke respekterer samfundets normer.

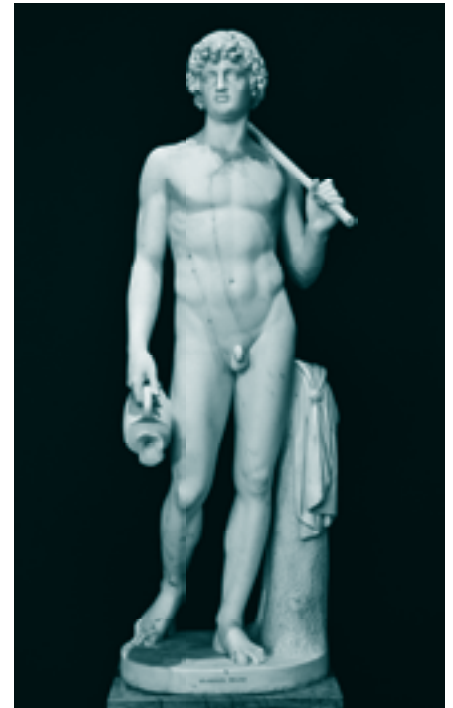
3. YNGLINGEN: EFEBEN

Her har vi den unge mand, der endnu ikke forventedes at leve op til mandens rolle.

Den unge mand skulle ikke leve op til de samme regler som den voksne, men som en del af overgangen til mand lærte han at opføre sig korrekt og acceptabelt.

Et eksempel på overgangsperioden til voksen mand var Ephebia, som var en militær uddannelse for de unge mænd lidt i stil med værnepligten. Den unge mand blev her forberedt på livet som kriger, og han aflagde ved afslutningen en ed på at leve op til de værdier, der var forbundet med hoplitten. Ved at se den unge mands Ephebia-periode som et modbillede af, hvad der forventedes af den voksne mand, får man et billede af det, der kendetegner mandeidealet, og det, der anses som enten umandigt eller ikke-ærefuldt. I Sparta var den unge mand enten ubevæbnet eller letbevæbnet, og han var enten alene eller i en lille gruppe. Ligeledes var den unge mand stationeret i yderkanten af byens civilisation, tæt på fjenden og omgivet af bjerge og skov. Her dræbte han fjender på listige måder om natten.

Et oplagt eksempel på en yngling er

Basim. Alle synes om den pæne, unge mand, og han bliver langsomt formet til at fremstå som en mand – selv om hans slagmark er musikscenen.

4. ANTI-MANDEN: KINAIDOS

Selveste Sokrates brugte kinaidos som det værst tænkelige, en mand kunne ende som. Vi har altså fat i en kategori, det var skidt at blive sammenlignet med.

Kinaidos-begrebet var skræmmebilledet, der fungerede som modsætningen til rollen som rigtig, maskulin mand. Kinaidos repræsenterede manden, som var afvigende fra normen både socialt og seksuelt. Han var også blød og lod sig styre af sine lyster og følelser, hvad enten det gjaldt mad, drikke eller sex. Han var heller ikke i god form som en rigtig mand skulle være. For kinaidos var det et kendetegn, at man havde løse, gestikulerende håndled. Desuden havde man en særlig gang og et uroligt blik.

Et eksempel på, hvem, der kunne anklages for at høre under kinaidos, var manden, som agerede den passive part over for en anden mand i seksuel sammenhæng. Sådan noget var i datidens øjne uforeneligt med det at være borger, og det kunne bruges som offentlig anklage for at skabe tvivl om en modstanders integritet.

Gustav er – i hvert fald i mediernes fremstilling, et bud på en nutidig kinaidos. Hans opførsel står på mange punkter i modsætning til, hvordan en 'rigtig' maskulin mand skal opføre sig.

Hverdagsflugt: Rigtige mænd æder kød

Af LINDA LAPIÑA, Roskilde Universitet, og JONATAN LEER, Aarhus Universitet

Tendens: I København er der den seneste tid skudt restauranter op, hvor menuen står på kød. Her hyldes en fordums maskulinitet i en fest af kødsaft og militære referencer. Vi sætter fokus på et par af disse ‘kødfejningsrum’, hvor kødspiseri og maskulinitet kobles sammen.

Burgere, pølser, vildt, grill, steaks, marv & ben ... Flere og flere kødspisesteder er de sidste par år skudt op i København. 2014 er tilmed blevet kaldt ‘hotdogens år’. Mange af retterne er velkendte, men spisestederne har noget nyt over sig, som adskiller dem fra klassiske kødkoncepter som Jensens Bøfhus og den traditionelle pølsevogn. På de nye spisesteder kobles kød og maskulinitet sammen. Kød fortæres og hyldes både bogstaveligt og symbolsk via eksempelvis design og dekorationer, der målrettes en forestillet maskulin smag og ideen om et maskulint fællesskab. Her, i disse ‘kødfejningsrum’, forhandles maskulinitet i et spændingsfelt mellem nostalgi og fornyelse.

I en tid med flydende grænser for kønsidentitet peger en række nyere studier på madkulturen som en arena, hvor forskellige konkurrerende diskurser forsøger at definere, hvad maskulinitet er. I flere af studierne betones rummet som centralt for de kulinariske maskulinitetsforhandlinger. For eksempel er restaurantkøkkenet fortsat en af de

arenaer, hvor en meget traditionel form for maskulinitet dyrkes, mens mandens indtog i de hjemlige køkkener i højere grad tolkes som en fornyelse af manderollen.

PØLSEREJSNINGER OG HVID NOSTALGI

Tæt på Vesterbro Torv i København ligger gourmetpølserrestauranten Foderbrættet. Stedet er intimt og emmer af koloniale-eksotiske indslag. En grøn lampe på bardisken er udsmykket med en figur af en sort, topløs kvinde i halmnederdel à la Josephine Baker. En glasskål formet som et stereotypt asiatisk hoved med bredt smilende ansigt står ved siden af.

Disse kolonialistiske feticheringer er dog kvantitativt domineret af seksualiseringen af kvindekroppe i lokalets dekoration, hvor kvinder og pølser indgår i forskellige samspil. Samlingen af alle disse billeder og figurer og den stemning, de inviterer ind i rummet, hentyder til en længsel mod en tabt 'uskyldig' tid, hvor racisme, sexismen og uhæmmet (kød)forbrug var mere idealiseret, stuerent og sjældnere udfordret end i dag; en form for hvid, maskulin (mad)nostalgi.

Samtidig er udstillingen af disse genstande ikke blot for ironi, men åbner op for en vis ambivalens og distance til disse objektificerede portrætter. Det betyder dog ikke, at ironien underminerer nostalgien. Ironiens tilstedeværelse fungerer snarere som et legitimerende greb i forhold til den hvide maskuline nostalgi.

'Retro-objekter' som hotdogs og seksualiserede kvindekroppes placering i et hipt vesterbrosk rum, skaber

Warpigs er en såkaldt brewpub, for alle øl- og kød-elskere. Den ligger i Kødbyens rå og rustikke omgivelser. Kødet er Texas style barbecue, hvor det ryges 12 til 14 timer. Til formålet er anskaffet to store røgovne fra USA, der kan ryge over 1 ton kød om dagen.

en ironisk distance til en hvid, maskulin, heteroseksuel nostalgi, som i det offentlige rum signalerer dårlig smag. Denne distance muliggør, at det 'forbudte' maskuline blik og den 'forbudte' maskuline appetit kan artikuleres i det hippe rum, Foderbrættet udgør.

UDVALGTE KRIGERE

En anden af de nye restauranter, WarPigs, holder til i et stort, hvidt lokale i Kødbyen. Rummets minimalisme står i stærk kontrast til 'generalens lounge' – et glasbur midt i rummet. Loungen er en del af Warpigs' 'militære' hierarki.

Princippet er, at man køber sig til en rang eller titel, som giver adgang til forskellige privilegier på stedet. Den højeste rang, generalen, giver adgang til en række materielle privilegier, som personlige ølkrukker og stole, men den største forførelse er den forbundne prestige og VIP-status.

Ligesom med udsmykningen på Foderbrættet kan man fornemme ironi i beskrivelsen, som også her har en forstærkende effekt, der legitimerer dette militært inspirerede hierarki, hvor man køber sig til privilegier og berømmelse.

AOK's madskribent beskrev WarPigs som et sted for 'tunge mænd', hvor det ville være utænkeligt at se en enlig kvinde. Kvinder bliver ikke stoppet af en dørmænd, men qua kulturelle idealer om kvindelige og mandlige omgange med mad, er der ikke lige adgang for alle. Spisekøret dyrker tydeligvis et madunivers, der følger de klassiske konstruktioner af maskulin mad hvor substansen, og ikke det raffinerede, er i centrum.

Der er selvfølgelig forhandlingsmuligheder, men maden og dens æstetik gør WarPigs til et maskulint betonet kødrum, der udgrænser feminint konnoterede madpraksisser. Hermed konstitueres et maskulint sted med maskulin mad, hvor binære kønsgrænser opretholdes. Rummet inviterer til at dyrke bestemte mandefællesskaber, hvilket gøres særligt tydeligt gennem de militære referencer.

HIPSTERFICERET MASKULINITET

Mens de to spisesteder visuelt fremtræder meget forskelligt, er der vigtige fællestræk. Begge steder bruger ironi som et greb til at legitimere og 'hipsterficere' en maskulinitetspraksis, som ellers ville være stigmatiseret og forbundet med underklassemaskulinitet. På den ene side gennemsyres rummene af (hvid) maskulin nostalgi og længsel efter autenticitet, på den anden side emmer de af selvbevidste ambitioner om at være trendy og frigørende. Kombinationen tillader, at disse kødrum fremstår som modsteder til den nordiske velfærdsstats hverdag. Her er det muligt at være 'en rigtig mand', uhæmmet og 'fri' fra krav til politisk korrekthed og samtidig føle, at man er modebevidst og hip.

Linda Lapina og Jonatan Leer er forskere ved hhv. Roskilde og Aarhus Universitet. Artiklen her er et uddrag fra forskningsartiklen „Maskuline kødfejring: køn, nostalgi og hipsterness i københavnske kødrum“.

Får du klaps af konen?

Mænd, der udsættes for partnervold, er et underbelyst emne i Danmark. Men det foregår. Nyt speciale dykker ned i mændenes egne fortællinger og belyser en svær kamp om at blive anerkendt, både som en rigtig mand og hjælpeberettiget voldsudsat.

En mand ringer til politiet. Hans kone har truet ham med en stor køkkenkniv. Politiet kommer dog aldrig ud på adressen. I stedet giver de ham en skideballe. »Hvis din kone truer med en kniv, så har du nok gjort noget, der var endnu værre. Så vær' du bare glad for, at vi ikke kommer og henter dig,« lyder det.

En anden mand har gennem flere måneder været udsat for voldelige overfald fra sin kæreste. En nat sætter hun sig oven på ham og hamrer knytnæverne i hans brystkasse. Han ringer igen og igen til forskellige private og kommunale hjælpetilbud, men hver gang bliver han sendt videre. »Det er ikke vores bord«, lyder det. Han registrerer overfaldene hos politiet, men ingen kan hjælpe ham med at få volden til at stoppe.

Disse scenarier er blot et udsnit af en række fortællinger, som vi har fået fortalt af mænd, der alle har haft partnervold tæt inde på livet. For ja, mænd bliver også udsat for vold fra deres partner. Og vi ved utrolig lidt om, hvordan det opleves fra en mands perspektiv.

DEN VOLDELIGE MAND KENDER VI

Inden for dansk forskning og politik har der primært været fokus på mænds vold mod kvinder. Et fokus der blandt andet afspejles i, at der i Danmark findes omkring 50 kvindekrisecentre og kun en håndfuld tilbud henvendt til voldsudsatte mænd. Først i 2010 bliver voldsudsatte mænd nævnt i regeringens handleplan mod vold i nære relationer.

Selvom noget tyder på, at vi i dag er blevet mere opmærksomme på, at partnervold mod mænd rent faktisk

sker, er der alligevel nogle sten på vejen, der besværliggør, at vi også tager det alvorligt. Måden, vi har været vant til at tale og tænke om partnervold, er nemlig præget af nogle dominerende forståelser af, hvem der kan være udøver, og hvem der kan være udsat.

Det har den amerikanske sociolog, Donileen Loseke, forsket i. Hendes pointe er, at der i etableringen af partnervold mod kvinder som et alvorligt socialt problem og et samfundsanslgende, har været brugt et særligt sprog med let genkendelige karakterer og en klar rollefordeling: Voldsudsatte er kvinder og voldsudøvere er mænd.

Mange kender sikkert billedet af den forslåede, hjælpeløse kvinde over for den voldelige og dominerende mand. Det er ofte et billede, der dukker op, når vi tænker på partnervold. Men denne kønnede forståelse levner ikke meget plads til nuancer, kompleksitet og andre måder at anskue partnervold på.

Vender vi det genkendelige billede på hovedet, bliver det nærmest komisk. Tænk bare på den stakkels Jeppe på Bjerget, som vi griner medlidende af. Eller komedien *Til døden os skiller* fra 2007, hvor en nervøst

► Voldsudsatte mænd i tal

Det estimeres i en undersøgelse fra 2012, at der i Danmark er ca. 13.000 mænd og 33.000 kvinder, der årligt udsættes for fysisk partnervold. Det er dog statistik, der er behæftet med meget stor usikkerhed og mørketal.

Kilde: *Når mænd udsættes for partnervold af en kvinde - en narrativ analyse af maskuliniteter og voldsudsathed* af artiklens forfattere.

Illustration ANNE DIGENS

udseende Lars Brygmann med et blåt øje og halskrave pryder filmplakaten. Bag ham står hans kone og smiler skælmsk. Det er da lidt sjovt, ikke?

Tager vi de mere alvorlige briller på, kan vi overveje, hvad disse kulturelt genkendelige billeder betyder for vores evne til at forstå og hjælpe mænd, når de udsættes for vold af en kvindelig partner.

EN MAND KAN DA KLARE SIG SELV

En gennemgående frustration hos de mænd, vi har talt med, handler om, at de ikke oplever at blive anerkendt som voldsudsatte og ikke kan få hjælp til at stoppe volden. I stedet bliver de mødt med mistro og uforståenhed af hjælpeinstanser. »Jamen, du er en mand, du er tyve centimeter større end hende, du er stor og stærk,« er en reaktion flere har mødt, når de har bedt om hjælp. Udover at det er svært at forstå, at mænd overhovedet kan udsættes for partnervold, fortæller mændene altså også om, at de i det offentlige system er blevet mødt med bestemte forventninger til dem som maskuline mænd. Idealer, som de forventes at leve op til. Herunder idealet om, at man som mand kan klare – og forsvare – sig selv.

Sideløbende med idealet om at kunne forsvare sig selv hersker der en klar forventning om, at man(d) ikke slår på en kvinde. Det er et absolut no-go. Og det ved de mænd, vi har talt med, kun alt for godt.

VOLDSUDSATTE MÆND SOM DOBBELTUDSATTE

I forlængelse af, at vi er vant til at tale om voldsudøvere som mænd, oplever mændene, at de er i højrisiko for at blive anset som voldsudøveren. Det komplicerer forventningen om, at man som mand kan forsvare sig selv. Tager de fat og laver et blåt mærke, risikerer rollerne hurtigt at blive byttet om. Man kan spørge, om vi overhovedet kan forstå idéen om selvforsvar, når voldsudøveren er en kvinde og den voldsudsatte en mand?

Vi har valgt at betegne voldsudsatte

mænd som dobbeltudsatte: De er for det første udsatte for vold. For det andet er de udsatte i et offentligt system. Et system, der ikke forstår deres situation, og derfor ikke kan eller vil hjælpe dem. Det sætter mændene i en svær situation. »Det er en meget speciel form for magtesløshed«, som en af de mændene udtrykker det.

Magtesløsheden knyttes i høj grad til ikke at kunne få hjælp. De mænd, vi har talt med, har i sidste ende fundet hjælp i Mandecentret. Mændene beskriver det dog som det eneste sted, hvor de faktisk er blevet troet og forstået.

DEN MANDLIGE KROP SOM BARRIERE

Årsagen til, at det kan være svært at forstå mænd som voldsudsatte, der har brug for hjælp, er ikke kun måden, vi er vant til at tale om partnervold på. Det er også knyttet til forestillinger om den mandlige krop. For tager mænd egentlig alvorligt skade, når volden udøves af en kvinde? Eller kan vi kun få øje på truslen, hvis der er tale om en spinkel mand over for en robust kvinde?

Tidligere internationale undersøgelser har konkluderet, at mænd sjældnere tager alvorligt fysisk og psykisk skade ved partnervold, end kvinder gør. Det begrundes med, at mænds fysisk stærke kroppe gør det muligt for dem at stoppe volden, hvis det bliver nødvendigt.

I vores undersøgelse ser vi dog, at mændene fremhæver, hvordan deres fysisk stærke kroppe ikke forhindrer dem i at tage psykisk skade. Som en af mændene betroede os: »Rent psykisk var jeg ødelagt. Jeg var derude, hvor jeg tænkte, at det var nemmere at gøre en ende på mit liv.« Forventninger til den mandlige krop fungerer altså som barriere for, at volden overhovedet kan tages alvorligt.

EN SVÆR BALANCE

I vores undersøgelse tegner mændene et bestemt billede af mænd, og hvad der anses for at være maskulint. Maskulinitet bliver overordnet

knyttet til egenskaber som styrke og ansvarsfuldhed, og mænd bliver gennemgående beskrevet som handlings- og løsningsorienterede. Det er de forventninger og idealer, mændene mødes af – og også gerne vil leve op til.

Det er interessant, at de selv-samme maskuline idealer fungerer som barrierer for, at mændene kan forstås som voldsudsatte. Omvendt bliver positionen som voldsudsat også en barriere for, at mændene kan anses som maskuline.

Det kan derfor være kompliceret for mændene at agere maskulint,

uden at det udfordrer deres position som hjælpeberettiget voldsudsat. Samtidig er det svært at fremhæve voldsudsatheden, uden at det udfordrer deres mulighed for at leve op til idealerne om at være en 'rigtig mand'.

MASKULIN VOLDSUDSATHED

Denne komplicerede balancegang ser vi afspejlet i mændenes fortællinger om dem selv og deres situation. De vil gerne kæmpe for at blive anerkendt som voldsudsatte. Men de vil samtidig også anses som maskuline mænd.

En måde at overkomme den svære

balance er at beskrive en maskulin voldsudsathed. Og det gør de mænd, vi har talt med. De fremhæver, hvordan de har levet op til maskuline idealer på trods af, at de har været udsat for vold af en kvinde. Det tager form som fortællinger om at være en 'rigtig mand', fordi man er så stærk, at man ikke svarer vold med vold, at man handler ved at bede om hjælp, og at man tager ansvar for sine børn ved ikke at forlade dem. Gennem modhistorier konstruerer mændene altså en alternativ fortælling om den voldsudsatte mand, hvor maskulinitet og voldsudsathed ikke modsiger hinanden.

At udfordre de kulturelt let genkendelige forestillinger om voldsudsatte og voldsudøvere og udbrede budskabet om, at 'rigtige mænd' også udsættes for partnervold, ser vi som afgørende for, at vi som samfund kan hjælpe voldsudsatte mænd. Og lige så vigtigt; for at de mænd, der lever med vold, kan se sig selv som voldsudsatte og søge hjælp.

Har du lyst til meningsfuld fundraising?

Gør en forskel for voldsudsatte kvinder

Dansk Kvindesamfunds Krisecenter har brug for frivillige fundraisere, der har lyst til at skabe bedre muligheder og rammer for de kvinder og børn, der er på vej mod en tilværelse uden vold. Som fundraiser hos os arbejder du med donorrelation og indsamling af større og mindre gaver.

Vil du vide mere, så besøg os på www.krisecenteret.dk eller skriv til info@krisecenteret.dk.

Dansk Kvindesamfunds Krisecenter
Vodroffsvej 40, 1900 Frederiksberg C

► Grundlovsoptoget fredag d. 5. juni

100-året for danske kvinders valgret blev fejret af tusindvis af kvinder, der gik fra Kastellet til Rigsdagsgården, hvor Folketingets præsidium, statsministeren og kongefamilien ventede.

Af MICHAEL KIMMEL, kønsforsker og professor i sociologi
Oversat og bearbejdet af CHARLOTTE FERSLEV MØLLER, cand.phil.

En krig mod drenge?

Det er en udbredt opfattelse, at drengene betaler en høj pris for det feminiserede institutions- og uddannelsesmiljø. Og det er et faktum, at de vilde drenge ikke klarer sig lige så godt som pigerne. Den amerikanske kønsforsker og professor, Michael Kimmel, sætter her fokus på problemet, og hans budskab er, at feminiseringen af samfundet ikke er problemet – men løsningen. Vi bringer et bearbejdet uddrag af hans tekst ‘A war against boys?’

Doug Anglin er en typisk 17-årig gymnasieelev fra en forstad til Boston. Anglin har 02 i gennemsnit og spiller fodbold og baseball. Men han har gjort noget, som millioner af andre teenagere ikke har: han har søgt sit skoledistrikt for kønsdiskrimination. Anglins sagsanlæg, som hans advokatfar står bag, påstår, at skoler helt rutinemæssigt diskriminerer drenge.

»Fra grundskolen etablerer de en filosofi om, at hvis du sidder stille, følger reglerne og hører efter, hvad der bliver sagt, så vil du klare dig godt i skolen og få gode karakterer. Men mænd gør helt naturligt oprør mod dette«, forklarer drengens far.

Han har måske en pointe. Stressede lærere er mere venligt indstillet over for lydige elever, der overholder reglerne. Men hans foreslåede tiltag, så som at hæve drenges karakterer med tilbagevirkende kraft, er helt til grin. Og selvom det er fristende at analysere udsagnene om en middelmådig gymnasieelev, så er faderens synspunkt bare den sidste strid i et meget større slag i kulturkampen, der handler om drenge. ‘Problemet med drenge’ er blevet en vigtig bestanddel af debatten i medierne. Og når den amerikanske førstedame (Laura Bush, red.) tilbyder en hjælpende hånd til drenge, så ved man, at der er noget politisk på vej. ‘At redde’ drenge kan i virkeligheden oversættes med at modarbejde feminisme.

KVINDERNES SKYLD

Der er ingen tvivl om, at drenge ikke klarer sig godt i skolen. Fra grundskolen til gymnasiet får de lavere karakterer, de er en trediedel mere udsatte for at droppe ud af gymnasiet; og det er omkring 6 gange mere sandsynligt, at de får diagnosen ADHD. Statistikker for colleges ser ligesådan ud – hvis drengene overhovedet når så langt. Dommedagsprofeter beklager sig over, at antallet af kvinder nu overgår antallet af mænd på social- og sundhedsvidenskabelige studier med tre til en. Og de har invaderet traditionelt maskuline bastioner som ingeniørstudierne og biologi og business, hvor balancen næsten er fifty/

fifty. Disse tre kendsgerninger – faldende antal, faldende resultater og tiltagende problematisk opførsel – danner den videnskabelige basis for den løbende debat. Men dens politiske oprindelse er betydeligt ældre og uhyggelig mere velkendt. Hvis man dykker lidt ned under den empiriske overflade, vil det hjælpe til at forstå den nuværende debat.

Hvis drenge klarer sig dårligere, hvis skyld er det så? For mange af de nuværende kritikere er det kvindernes skyld, enten som feminister, mødre eller begge dele. Vi kan læse, at feministerne har sejret i en sådan grad, at det tidligere ‘kølige klima i klasseværelset’ nu er blevet overophedet på bekostning af drengene. Feministinspirerede undervisningsprogrammer har gjort en hel generation af kvinder i stand til at komme ind på naturvidenskabelige uddannelser, medicin, jura og erhvervsuddannelser. Men samtidig med at feministerne har gjort dette, har de sygeliggjort drengene. Grundskolen, får vi at vide, er anti-dreng, fordi den lægger vægt på læsning og begrænser den fysiske udfoldelse for unge drenge. De ‘feminiserer’ drengene og tvinger aktive, sunde og naturligt livlige og sprudlende drenge til at tilpasse sig et regime af lydighed, ‘hvor det, der er normalt for drenge, bliver sygeliggjort’, som en psykolog formulerer det.

Michael Gurian hævder i *The Wonder of Boys*, at med testosteron flydende rundt i deres små lemmer, kræver vi, at de sidder stille, rækker hånden op, og sover i timen. Vi formidler det budskab til dem, at drenge er ufuldstændige. Når de når dertil, hvor de skal på college, er de blevet fyldt med anti-maskulin propaganda. Hvorfor skulle en dreng med selvrespekt ønske at komme ind på et af Amerikas tiltagende feminiserede universiteter?, spørger George Gilder i *National Review*. »Det amerikanske universitet er nu blevet en letbetet, pink hule af feministiske studier og agiterende kvindehistorie, fortalt i en grøn, slimet øko-moderisme ...«.

Sådanne udbrud lyder en smule bekendt. Ved sidste århundredeskifte var kritikerne optaget af, at den nye funktionærklasse fik sønner, der blev feminiserede af

DRENGES BEHOV:

mødre og kvindelige lærere. Dengang som nu var løsningen at finde rum, hvor drenge bare kunne få lov at være drenge, og hvor mænd kunne få lov at være mænd, fx i loger og i spejderbevægelsen. I dag får kvindelige lærere atter engang skylden for drengenes feminisering. »Det er lærerens job at skabe et miljø i klasseværelset, der rummer både mandlige og kvindelige energier, ikke udelukkende kvindelig energi«, forklarer Gurian.

EN FALSK MODSÆTNING

Hvad er der galt med dette billede? For det første skaber det en falsk modsætning mellem drenge og piger, idet man antager, at de undervisningsreformer, der er vedtaget for at gøre piger i stand til at klare sig bedre, forhindrer drengenes uddannelsesmæssige udvikling. Men disse reformer – ny indretning af klasseværelserne, efteruddannelse af lærere, øget opmærksomhed på undervisningsdifferentiering – gør faktisk et større antal drenge i stand til at få en bedre skoleuddannelse. Selvom de aktuelle fortalere for drengene hævder, at skolerne plejede at være 'drenge-venlige', før alle disse 'feministiske' reformer, gik de åbenbart ikke i skole i de svundne, lykkelige tider, 50'erne, hvor klasseværelset var meget mere regelret, fysisk afstraffelse helt almindelig, og lærerne meget mere autoritære. Der blev endda givet karakter for opførsel. Ureglerlige drenge blev bare ikke tolereret; de droppede ud.

Kønsstereotypisering skader både drenge og piger. Hvis det er en kamp uden vindere, er det ikke på grund af en angivelig feminisering af skolen men pga. utilstrækkelige bevillinger. Det er især en ulempe for de 'ureglerlige'

drenge, fordi mange af de aktiviteter, der er sparet væk, er fysiske aktiviteter. Og ved at skære 'unødvendige' skolerådgivere og andre støttende ordninger væk er det også til ulempe for drengene, som udgør størstedelen af de børn, der deltager i adfærdsregulerende og støttende uddannelsesprogrammer. Problemet med utilstrækkelige skolebevillinger ligger ikke hos feministerne, men hos politikerne. Et andet problem er, at de tal, der ofte citeres, er vildledende. Flere mennesker end nogensinde før, både mænd og kvinder, går nu på college. I 1960 gik 54 pct. af drengene og 38 pct. af pigerne direkte på college. I dag er tallene 64 pct. af drengene og 70 pct. af pigerne. Det er sandt, at stig-

* NØJAGTIGT DET SAMME SOM FEMINISTER GENNEM LÆNGERE TID HAR ANBEFALET FOR PIGER.

ningsraten blandt piger er højere end blandt drenge, men der er en stigning for begge køn. Ubalancen er ikke ensartet i forhold til klasse og race. Det er fortsat tilfældet, at langt flere kvinder end mænd fra arbejderklassen – af alle racer – tager på college. En del af dette er tilsyneladende rationelt og individuelt begrundet: en college-uddannet kvinde tjener stadig cirka det sammen som en gymnasieuddannet mand. I forhold til race er skævhederne endnu mere iøjnefaldende. Den numeriske ubalance viser sig at være et problem, der er knyttet mere til race og klasse end køn. Det er, hvad Cynthia Fuchs Epstein kalder en 'vildledende sondring' – en forskel der tilsyneladende handler om køn, men som i virkeligheden handler om noget helt andet.

Hvorfor anerkender kritikerne ikke betydningen af disse race- og klasseforskelle? For mange af dem, der nu foreslår at 'redde' drenge, er sådanne forskelle uvæ-

sentlige, for i deres øjne er alle drenge ens, aggressive, konkurrencelystne, uregerlige små djævle. De opererer fra en i bund og grund ukorrekt, skarp opdeling mellem mænd og kvinder. Drenge skal have lov til at være drenge, så de kan vokse op til at blive mænd.

Denne letkøbte biologiske argumentation forleder kritikkerne til at foreslå nogle smagløse midler for at tillade disse testosteronfyldte drenge at udtrykke sig. Gurian hylder for eksempel alle de maskuline overgangsritualer, »så som militær træningslejr, broderskaber, den afsluttende eksamen og Bar mitzvah« som »essentielle dele af enhver drengs liv«. Han anbefaler også at genindføre fysisk afstraffelse, både i hjemmet og i skolen, men kun når det bliver administreret privat med kølig ligegyldighed og aldrig i et anfald af voksnes vrede. Han kalder det 'afstraffelsesansvarlighed', selvom jeg kunne forestille mig, at skolebestyrelser og børneorganisationer nok benævner det anderledes.

AT BLIVE ELSKET

Men det, drenge har brug for, viser sig at være nogenlunde det samme, som piger har brug for. I deres bedst sælgende bog *Raising Cain* beskriver Michael Thompson og Dan Kindlon drenges behov: at blive elsket, få sex og ikke blive såret. Forældre bliver rådgivet om at tillade drenge at vise deres følelser; acceptere et højt aktivitetsniveau; tale deres sprog; og behandle dem med respekt. De skal forklare de mange måder, hvorpå en dreng kan blive til en mand, bruge disciplin for at vejlede og opbygge, og modellere manderollen som en, der kan have følelsesmæssige relationer. Bortset fra de mest indlysende gentagelser er det, de anbefaler, nøjagtigt det samme, som feminister gennem længere tid har anbefalet for piger.

Men de feminister, hvoraf mange er engagerede mødre, opfattes ikke som drenges naturlige allierede, når de forlanger bedre uddannelse, men som deres fjender. Frygten for 'mor-dominans', den specielle kulturelle sygdom, der jævnligt kommer i udbrud, er nu tilbage. Man mindes nogle af 2. Verdenskrigs bestsellere, der tillagde mænds problemer en dominerende mor, som tappede deres drenge for ambitioner og hårdfør mandighed og ledte dem direkte til toppen af Brokeback Mountain. Nu er de tilbage. Problemet med mødre er nu, at de læser *The Feminine Mystique* og tager ud og gør karriere, hvilket resulterer i en masseudvandring af fædre fra deres sønners liv. Feminister støtter ikke bare piger på bekostning af drenge, men de sparker også far ud af huset og efterlader drengene i en kaotisk, kønsløs suppedas.

Vi bliver fortalt, at grunden til drengenes krise, er faderløshed. Drenge savner passende rollemodeller, fordi deres fædre enten er på arbejde hele tiden eller er fraskilte med begrænset forældremyndighed og samværsret. Diskussionen om drenges problemer kommer uvægerligt til at kredse om fædre, eller rettere manglen på dem. Men faderløshed er ikke Fars skyld. Det er Mors. Debatten om drenge bliver øjeblikkelig ændret til en diskussion om enlige mødre, eneforsørger familier, helt unge mødre og straffende og hævnerrige eks-koner,

som forhindrer mænd i at være mere til stede i deres børns liv. Kvinder forlod hjemmet for at få arbejde og realisere sig selv og forlod deres naturlige rolle; at tæmme mænd og opdrage børn. Feminisme erklærer krig mod naturen. Slaget om drengene er kun den seneste front.

DELTA I FAMILIELIVET

Fædre ville være til stede i deres sønners liv (i denne debat lader det ikke til, at fædre har nogen døtre), hvis bare kvinderne ville tillade det. »Heldigvis«, skriver pro-faderskabsaktivisten Steve Biddulph, »er fædre ved at kæmpe sig tilbage til familielivet«. Hvem er det mon, de kæmper imod? Feministiske kvinder har indtrængende bedt mændene om at komme hjem og deltage i husarbejde og børnepassning – for slet ikke at tale om opdragelsen af deres sønner – hvor længe, ca. 150 år? Som rollemodeller kunne fædre tjene som forbilleder i forhold til beslutsomhed, disciplin og følelsesmæssig kontrol – og det kunne jo være nyttigt for deres naturligt aggressive, testosteronfyldte sønner i skolen. Men hvordan kan disse samme biologisk drevne, uregerlige drenge på magisk vis vokse op og blive til stærke, rolige, beslutsomme og kontrollerede fædre? Det er nemt – hvis kvinder bare gør, hvad de er biologisk programmerede til at gøre: blive hjemme og opdrage drengene (men ikke for længe) og tøjle de naturligt destruktive, aggressive og lystne impulser hos deres mænd. Ved at forlade hjemmet og gå på arbejde forkaster kvinder deres naturligt foreskrevne rolle. Og vupti: på den måde bliver en debat om faderskab og drenge til en debat om feminisme.

Krisen omkring drengene kunne løses på magisk vis, hvis fædre ikke blev udelukket fra familielivet. Den strøm af materiale om faderskab, som blev til for en del år siden, bliver nu genbrugt i debatten om drenge. Fædre bidrager, i kraft af at de er mænd, med noget uerstatteligt til familien, noget 'naturligt maskulint'. Denne 'naturligt maskuline' indflydelse er en triumf for form over indhold. David Blankenhorns katalog over falske sammenhænge, *Fatherless America*, som anså fædres fravær som roden til praktisk talt alle sociale problemer i Amerika, taler ikke for et nyt faderskab, baseret på følelsesmæssig modtagelighed og lydørhed, medfølelse og tålmodighed, omsorg og pleje. I stedet raser han mod en sådan far. Det, han mener, er, at en rigtig far hverken er omsorgsgivende eller udtryksfuld; han er hverken en partner eller en ven for sin kone; og han sover igennem det meste af en lille babys spæde hjælpeløshed, uden tanke for sin kone og sit barns behov. Denne fyr er en far, kun fordi han har et Y-kromosom. Mænd er fædre, men der er ikke noget krav om, at de skal give nogen egentlig forældreomsorg. Faderen »beskytter sin familie, opfylder dens materielle behov, går op i sine børns uddannelse, og varetager sin families interesser ude i verden« – alt sammen værdifulde handlinger. Men han behøver aldrig at sætte foden på sit barns værelse.

Den forestilling, at mænd skulle være fritaget for almindeligt husarbejde og børnepassning, som skulle overlades til deres koner, er dybt fornærmende for kvinder. Det har feminismen lært os. Men det er

FEMINISTISKE KVINDER
 HAR INDTRÆNGENDE BEDT
 MÆNDENE OM AT KOMME HJEM
 OG DELTAGE I HUSARBEJDE OG
 BØRNEPASNING – FOR SLET IKKE AT
 TALE OM OPDRAGELSEN AF DERES
 SØNNER – HVOR LÆNGE,
 CA. 150 ÅR?

også dybt fornærmende for mænd, fordi det antager, at det at pleje selve livet ikke påhviler mænd.

Hvad er det så, der mangler i debatten om drenge? Kort sagt, drengene selv, eller nærmere hvad drengene føler, tænker og tror, især hvad de tror, vil gøre dem til mænd. Ingen af de anti-feministiske eksperter, som forsøger at redde drengene fra feminismens kastrende klør, taler nogensinde om, hvad maskulinitet betyder for drenge. De forestillinger, holdninger og træk, der danner grundlaget for kønsidentitet og ideologi, findes ikke her – undtagen som nogle mytiske, hormonaflædte bi-produkter. Emnet er 'Mænd', ikke 'maskulinitet'. Talrige undersøgelser tyder på, at unge drenge i dag går ind for den traditionelle definition af maskulinitet, der understreger undertrykkelsen af følelser, stoisk beslutsomhed, aggression, magt, succes, og andre stereotype træk.

MASKULINE NORMER

Hvordan kan et fokus på maskulinitetens ideologi så forklare, hvad der sker for drenge i skolen? De unge mennesker, både drenge og piger, får deres første virkelige dosis kønsulighed: piger undertrykker ambition, drenge overdriver den. Ny forskning om kønsforskelle i præstationer i skolen viser dette. Piger undervurderer oftere deres evner, især når det gælder traditionelle maskuline uddannelsesområder så som matematik og naturvidenskab. Kun de mest kvalificerede og de mest selvsikre piger tager kurser i disse fag. Således er de kun få i antal, og deres gen-

nemsnit er højt. Mens drengene, som har denne falske stemme af selvtilid (og udsat for et stærkt familiepres) ofte overvurderer deres egne evner og forbliver på kurserne, selvom deres evner måske ikke rækker til det.

De samme mekanismer gør sig gældende indenfor de humanistiske og samfundsvidenskabelige områder. Men det er ikke et resultat af 'omvendt diskrimination'. Det er fordi drengene støder på de maskuline normer. Drenge anser faget Engelsk for at være et 'feminint' fag. Af samme grund som piger elsker Engelsk og fremmedsprog, har drenge en tendens til at hade dem. I Engelsk finder de ud af, at der ikke er nogen faste regler, man udtrykker sin mening om emnet, og alles meninger bliver taget i betragtning. En dreng noterede sig følgende: I Engelsk skal du skrive ned, hvad du føler, og det er det, jeg ikke kan lide. Det kan sammenlignes med pigernes kommentarer i den samme undersøgelse: Jeg føler mig motiveret til at studere Engelsk, fordi der ikke er noget absolut rigtigt eller forkert svar, og du har friheden til at sige, hvad du føler

er rigtigt, uden at det bliver afvist som et forkert svar.

Det er ikke oplevelserne i skolen, der bidrager til at feminisere drengene, men nærmere ideologien om traditionel maskulinitet, der forhindrer drenge i at tro på, de kan. Men ved bare at ryste på vores kollektive skuldre i resignation og sige 'drenge er drenge', sætter vi barren alt for lavt. Drenge kan gøre det bedre end det. De kan være mænd.

Måske er de virkelige mandehadere dem, som lover at redde drengene fra feministernes klør. De anerkender ikke mænds evne til at vise medfølelse, omsorg og kærlighed. Men uden den evne, ville vi så tillade mænd at være forældre? Det er ikke et biologisk spørgsmål, om en mand kan være en omsorgsfuld far. Det er nærmere et politisk spørgsmål om, hvilken maskulinitet vi vælger at respektere, og hvilken vi vælger at udfordre.

De antifeministiske eksperter har et ubøjeligt syn på mænd som umådelig forfærdelige. Vi mænd, siger de, er vilde, lystne, voldelige, seksuelt altædende, grådige rovdyr, som vil voldtage, myrde, plyndre, og efterlade håndklæder på badeværelsesgulvet – medmindre kvinder opfylder deres biologiske mission og forhindrer os i det.

I modsætning til dette mener feminister, at mænd er bedre end det, at drenge kan blive opdraget til at være kompetente og medfølelse, ambitiøse og opmærksomme, og at mænd er fuldt ud i stand til at elske, og give omsorg og pleje. Det er i virkeligheden feminister, som er pro-drenge og pro-far – som ønsker, at drenge og deres fædre udvider definitionen af maskulinitet og blive til hele mennesker.

FILMANMELDELSE

Stemmeret – med livet som indsats

Suffragette er en dobbelt-vigtig film. Den fortæller om en vigtig historisk forandringsperiode, der havde kvinderne i front. Og så er den fortalt af kvinder.

Maud har ridset det ind i fængselsmuren: »Handlinger, ikke ord«. Hun er blevet fængslet, fordi hun er stemmeretsaktivist. Når hun sultestrejker, bliver hun tvangsfordret som en stridslysten gås. Kvindernes skrig om retfærdighed skal holdes nede. De skal bringes til tavshed.

Suffragette giver endelig en filmisk stemme til de kvinder, der kæmpede for kvinders valgret i England i slutningen af 1800-tallet og frem til 1. Verdenskrig.

Vi er i London 1912. Maud Watts (Carey Mulligan) arbejder på et vaskeri. Kvinderne arbejder en tredjedel mere end mændene, men de får væsentligt mindre i løn, og det er ikke den eneste forskelsbehandling. Maud bliver involveret i kvindesagen, men det får digre konsekvenser. Hun tvinges til at vælge mellem familien og kampen for at få medbestemmelse over sit eget liv. Scenerne på vaskeriet og i Mauds trange arbejderklassehjem illustrerer, hvorfor kvindekampen har været knyttet til klassekampen, også selvom det ikke er et stærkt fokuspunkt i filmen. For her er det kvinder fra alle samfundslag, der mødes i kampen om at få stemmeret; fra de uuddannede vaskekoner Maud og Violet til apotekeren Edith og til parlamentsmedlemshustruen Alice. »Handlinger, ikke ord«, bliver deres motto.

Det er den personlige historie, der bliver den krog i filmen, som den større politiske sag kan hænge sin damehat på.

Den systematiske misogyni (kvindehad, red.), som gennemsyrede hele samfundet, ligger og skulper som en kvalm understrøm under historien om den enkelte kvinde. Det er det sikre valg, der muligvis gør filmen mere bredt appellerende, men jeg savner en mere radikal tilgang til historien.

Selvom det er en film, der har kvinder i fokus, så får mændene absolut også plads. Vi introduceres til den irske politimand Steed, der sættes i spidsen for kampen mod suffragetterne. Han er for Maud, hvad Harvey Keitel var for Thelma og Louise. Ben Whishaw viser i rollen som Mauds mand tydeligt, at u-ligestillingen absolut også har negative konsekvenser for mænd.

Måske har manuskriptforfatteren Abi Morgan været nervøs for at tegne et alt for djævelsk billede af mandekønnet, måske af frygt for at skubbe især et mandligt publikum væk. Men når man ved, at kun en fjerdedel af alle biografiske film (biopics), der kommer fra Hollywood, handler om kvinder, så skal man nok ikke bekymre sig nævneværdigt om, hvorvidt mænd får en rimelig opmærksomhed.

Suffragette følger sig til den stadig lille samling af film, der har stærke kvinder i hovedrollerne. Det er da heller ingen overraskelse, at både instruktør, manuskriptforfatter og de to hovedproducere er kvinder. En diversitet i filmmiljøet skaber nemlig også en diversitet på lærredet. Derfor er *Suffragette* en dobbelt-vigtig film: den fortæller ikke bare om de modige kvinder, der kæmpede for stemmeret. Den giver også kvinder i filmbranchen en kærdkommen mulighed for at bruge deres stemmer og inspirere andre til at gøre det samme.

TILBUD TIL MEDLEMMERNE

Suffragetten

Feminin gastronomi: Suffragetten handler om god smag og ligeværd

Stine Bardeleben Helles, indehaver af restaurant Suffragetten, der åbnede i august i år, hylder ligestillingen og inviterer alle medlemmer af Dansk Kvindesamfund på cava i december.

AF CHRISTINA ALFTHAN

At spise er en af livets helt basale elementer, og står det til Stine Bardeleben Helles, så skal det være en sanselig oplevelse, der er baseret på ligeværd og respekt. Hendes nye restaurant, Suffragetten, er skabt ud fra den filosofi.

»Restaurationsbranchen er en hård og maskulin branche, der er domineret af maskuline værdier. Det er mere en industri og masseproduktion end en sanselig oplevelse. Det ville jeg lave om på. Jeg ville lave en forretning, hvor det er baseret på gode relationer frem for profit. Det skal handle om indholdet og oplevelsen og være en sanselig oplevelse både som gæst og ansat,« forklarer Stine, der efter en lang karriere i erhvervslivet lagde VL gruppen og topjobbet på hylden og investerede pensionsopsparingen i en gammel drøm.

»Jeg har altid drømt om at lave en restaurant, hvor jeg kunne være tæt på kunderne og drive en forretning, der er baseret på gode relationer. Jeg gik efter en køkkenchef, der havde de samme værdier som mig, og så var det tilfældigt, at det blev en kvinde, jeg ansatte,« fortæller hun.

Stine beskriver sig selv som en moderne feminist, hvor det handler om ligeværd for alle og ikke kun en kvindekamp. Så hun har også mænd ansat, de skal blot dele de samme værdier.

Det gør køkkenchefen Githa Bennorth i høj grad. Hun står bag en feminin gastronomi, hvor maden er gennemtænkt, så man kommer 360 grader rundt i smagssan-

serne, dvs. der både er surt, sødt, salt, bittert og umami, og man altid går derfra med en mættet sanseoplevelse.

Endelig er 95 procent af alle vine på kortet fra kvindelige vinleverandører, og de fleste vine og cavaer er økologiske.

Og navnet?

»Jeg ville have et navn, der hylder mennesker, der kæmper for ligeværd, og det er kønskampen et markant udtryk for. Jeg syntes, at her i 100-året for kvinders valgret er Suffragetten et godt navn.«

► Restaurant Suffragetten

Rosengården 12, København K tlf.: 5376 5350
www.suffragetten.dk

Prisniveau: To personer kan spise en to retters menu og dele en flaske vin for 800 kr.

Alle medlemmer af Dansk Kvindesamfund er inviteret til et glas cava hele december måned. Man skal blot sige oppe i baren, at man er medlem.

VERDEN RUNDT

Kan det passe, at der er ligestilling i hele verden i 2030?

193 lande blev i september 2015 enige om en meget ambitiøs plan for verdens fremtid. Blandt andet skal der være lige ret og muligheder for mænd og kvinder, og kvinders og pigers rettigheder skal styrkes inden for de næste 15 år.

Af MARTHA MADSEN, journalist

I 2030 skal verden have opnået ligestilling mellem mænd og kvinder. Det lyder muligvis ambitiøst, for ikke at sige utopisk, men det er et af de udviklingsmål, som alle verdens lande blev enige om på FN's særlige 'topmøde for at vedtage de bæredygtige udviklingsmål' den 25.-27. september. Men er det muligt?

► Nedslag i FN's arbejde for ligestilling

1945: FN's charter etablerer princip om lighed mellem mænd og kvinder.
 1946: Commission on the Status of Women (CSW) oprettes.
 1948: Menneskerettighedserklæringen anerkender forskelsbehandling på baggrund af køn som brud på menneskerettighederne.
 1975: FN's første verdenskonference for kvinder holdt i Mexico City. 1975-1985 udråbt til Kvindernes Årti.
 1979: FN godkender Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW). En af de første internationale konventioner om kvinders rettigheder og om afskaffelsen af alle former for forskelsbehandling på baggrund af køn.
 1980: FN's anden verdenskonference for kvinder holdt i København.
 1985: Tredje verdenskonference holdt i Nairobi.
 1995: Fjerde verdenskonference holdt i Beijing. Her bliver Beijing Declaration and Action Platform vedtaget. Den former arbejdet for kvinders rettigheder og ligestilling fremover.
 2000: FN's generalforsamling vedtager 2015-målene, hvoraf mål nr. 3 var at fremme ligestilling.
 2015: FN vedtog 25. september erklæringen »Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development«.

»Det er helt realiserbart. Det er bare et spørgsmål om politisk vilje til handling. Det, at verden er enig om en fælles front, har stor betydning,« siger Asger Ryhl, direktør for det danske kontor af FN's ligestillingsmyndighed, UN Women.

Alle 193 medlemslande plus civilsamfundsorganisationer, erhvervslivet og andre FN og internationale organer har givet input til målene, og medlemslandene har godkendt dem. De har dermed – på papiret i det mindste – blåstemplet et fokus på at opnå ligestilling mellem kønnene.

HVAD SKAL DER TIL?

Før de nye udviklingsmål var der otte 2015-mål, der også indeholdt et mål om at 'fremme ligestilling og kvinders/pigers rettigheder'. Ifølge Asger Ryhl nåede verdenssamfundet langt med de mål og lærte meget af dem. Bl.a. er forskellen på, hvor mange piger og drenge, der starter i skolen, mindre i dag end for femten år siden, da 2015-målene blev vedtaget. Derfor er han optimistisk i forhold til at nå målstregen med det nye udviklingsmål.

»Det er ikke en umulig tanke, men det kræver meget arbejde,« konstaterer Elsebeth Gravgaard, køn- og ligestillingsrådgiver i Folkekirkens Nødhjælp.

Hun påpeger, at der skal arbejdes med både politiske, juridiske og normative elementer. F.eks. er det ikke nok at lave en lov om minimumsalder for indgåelse af ægteskab, hvis du vil komme børneægteskaber til livs. Du skal også arbejde med de normer i et samfund, der gør, at tidlige ægteskaber bliver set som positivt.

»Kulturelle og sociale normer er nok noget af det vanskeligste at ændre på, men det er også der, hvor der kan ske en hurtig forandring, hvis alle samarbejder om det,« siger Elsebeth Gravgaard.

Janice G. Førde, forkvinde for Kvindernes Ulandsudvalg, er også forsigtig i sin vurdering:

»Siden den første internationale kvindekongress i Mexico i 1975 er der gået 40 år, og vi kæmper stadigvæk med uligheder og manglende ligestilling globalt og i Danmark. Kan vi så indhente det forsømte på 15 år? Det er ikke helt umuligt, men det bliver svært og vil kræve forpligtelse og ansvarlighed samt en stor indsats fra alle aktører.«

Janice G. Førde ser vedtagelsen af målene som noget positivt men understreger, at arbejdet først

FN's 17 nye bæredygtigheds mål forholder sig til fattigdom, sult, fødevarer og landbrug, sundhed, uddannelse, vandressourcer, energikilder, økonomisk vækst, infrastruktur og bæredygtig industrialisering. Der er mål for at reducere politisk uenighed, bygge bæredygtige byer, klimaændringer, havressourcer, beskytte økosystemer og naturressourcer, fremme fredelige og retfærdige samfund og styrke det globale samarbejde.

- Mål nr. 5:
Opnå ligestilling og styrke kvinder og pigers position i samfundet

Delmål: Eliminere alle former for diskrimination mod kvinder og piger og alle former for vold, inklusiv trafficking og seksuel udnyttelse.

Eliminere alle skadelige praksisser, såsom tvungent ægteskab og kvindelig kønslemlæstelse.

Anerkende og værdsætte ulønnet omsorgs- og husligt arbejde.

Kvindens deltagelse og lige muligheder for lederskab på alle beslutningsniveauer i politik og økonomi skal sikres.

Universel adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og reproduktive rettigheder.

Indlede reformer, der giver kvinder lige ret til økonomiske ressourcer såvel som adgang til ejerskab og kontrol over land og andre former for ejendom, finansielle ydelser, arv og naturressourcer.

Styrke lovgivning, der kan håndhæves, og som støtter ligestilling og empowerment af kvinder og piger på alle niveauer.

Kilde: UN Women

går i gang nu. Ord skal omsættes til handling, og regeringer skal holdes ansvarlige for deres løfter.

»Det er en opgave, KULU og andre civilsamfundsaktører må prioritere højt for at sikre, at handling følger løfterne,« siger hun.

LIGESTILLING ER OGSÅ FOR DANSKERE

Udviklingsmålene gælder ikke kun for udviklingslandene. Alle verdens lande skal i mål, også Danmark.

Jytte Nielsen, specialkonsulent i Kvininfo, er ikke så optimistisk på Danmarks vegne.

»Jeg tror ikke, at målene vil gøre en forskel i Danmark. Her ser vi kun ligestilling som et problem for dem med en anden hudfarve,« siger Jytte Nielsen.

Det er Signe Bøgelund Vahlun, styrelsesmedlem i Dansk Kvindesamfund, enig i. Vi vil ikke mærke meget til målene, fordi de ikke bliver set som relevante her af hverken almindelige danskere eller af de organisationer, der arbejder med ligestilling, bl.a. fordi FN-systemet virker som meget langt væk, når man arbejder nationalt i Danmark.

Signe Bøgelund Vahlun mener dog, at målene kan bruges i Danmark. De kan nemlig bruges til at holde skiftende regeringer ansvarlige, når de 17 mål og hele 167 delmål skal måles og vejes, f.eks. antal kvinder i ledende stillinger. Der vil blive ført statistik over landenes indsats og fremskridt på de forskellige delmål, og så er spørgsmålet, om Danmark helt officielt vil stå tilbage for resten af verden.

Med forældreansvarsloven som våben

Velkommen til mit mareridt af Susanne Staun er en skræmmende god roman om, hvordan forældreansvarsloven gør det muligt for en narcissist at ødelægge og skade et barn for livet, uden at det får konsekvenser for ham.

Alt for mange kvinder bliver hver dag udsat for partnervold. Maria i bogen er en af dem. Da hun går fra sin voldsmand Timm og samtidig vælger at beskytte sit barn, bevæger hun sig ind i en klaustrofobisk kamp, hvor hun er dømt til at tabe på forhånd. Det samme er datteren Nanna.

I *Velkommen til mit mareridt* skildres Marias kamp mestertligt. Det er en kamp for at få statsforvaltningen til at forstå, at Timm, udover at være psykisk og fysisk voldelig, også begår seksuelle overgreb på Nanna. Men langsomt nedbrydes Maria psykisk af Timms løgne og manipulation med selvsamme system, der som modsvar problematiserer Marias bekymringer. Det system, der burde beskytte Nanna, mistænkeliggør i stedet Maria, der beskyldes for samværschikane. Timm står snart med gode muligheder for at overtage forældremyndigheden over Nanna.

Jeg skal ikke afsløre romanens slutning. Dog må jeg skuffe og fortælle, at når sidste side af denne gyser er læst, kan du ikke læne dig tilbage og tænke; 'Pyha, godt det er fiktion.' For det er det ikke. Fortællingen er sammenflettet af flere virkelige skæbner. Og selvom Maria og Nanna blot er fiktion, så møder jeg dem hver eneste dag på Dansk Kvindesamfunds Krisecenter. De har måske mange andre navne. Men de slås alle mod en Timm, der med loven i hånden uhindret kan fortsætte sine overgreb.

For forældreansvarsloven opretholder en smuk illusion

Velkommen til mit mareridt af Susanne Staun, People's Press, 283 sider, 249 kr.

om at være skabt til barnets bedste, men den er i virkeligheden et livsfarligt våben i hænderne på de forkerte. Bag loven ligger en god intention fra politikernes side om at sætte barnet i centrum. Men loven tager afsæt i en ideel verden, som ikke eksisterer. En verden, hvor alle forældre vil deres børn det bedste. Loven taler om barnets ret til begge forældre, men kernen i loven er forældrenes ret til barnet. Og det er der, loven fejler. For omsorg og beskyttelse af barnet kommer reelt sekundært i forhold til forældrenes krav på barnet. Den kompromisløse, voldelige forælder kan derfor, med statsforvaltningen som tro følgesvend, trække både ekspartner og fællesbarn igennem helvedet. Fortsætte volden i årevis. Skade sit barn uopretteligt. Dette er et alvorligt hul i forældreansvarsloven.

Denne bog giver dig et uhyggeligt indblik i en virkelighed, de færreste ved eksisterer. Men det gør den, og det er vi nødt til at forholde os til. Så læs bogen og grib derefter fat i den nærmeste politiker.

Vil du i kontakt med Dansk Kvindesamfund?

Sekretariat

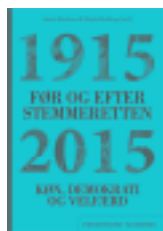
Niels Hemmingsens Gade 10, 3., 1153 København K
T: 33 15 78 37 (tirsdag og torsdag kl. 10 – 15)
E: sekretariat@danskkvindesamfund.dk

Medlemskab

Er du ikke allerede medlem, kan du blive det ved at kontakte sekretariatet eller udfylde formularen på vores hjemmeside: www.danskkvindesamfund.dk/vaer-med/bliv-medlem.html
Så modtager du samtidig Kvinden&Samfundet to gange årligt.

BOGOMTALER

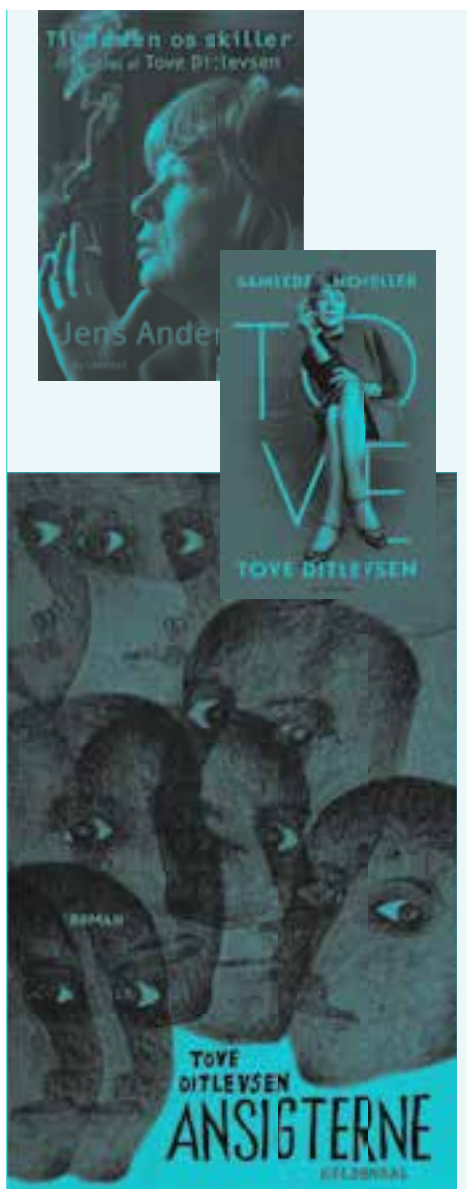
Før og efter stemmeretten – køn, demokrati og velfærd, red. af Anette Borchorst og Drude Dahlerup, Frydenlund, 257 sider, 299 kr.

11 eksperter og kønsforskere sætter i antologien fokus på, hvordan demokrati og velfærd har udviklet sig siden Grundloven 1915, og hvilken betydning den fik for ligestillingspolitikken og inkluderingen af kvinder og andre marginaliserede grupper i det danske demokrati. Ud fra et bredt perspektiv kommer den med nye vinkler på den nationale velfærdsfortælling og understreger, at debatten om ligestilling fortsætter i dag.

En ny tid af Ida Jessen, Gyldendal, 208 sider, 250 kr.

Bogen er lille og hurtigt læst, men historien om lægefruen Lilly Bagge, der bliver enke, har meget på hjerte. Ida Jessens roman er en fortælling om mod, handlekraft og forandringer og at se muligheder i stedet for begrænsninger. Fru Bagge har levet i et ægteskab, der ikke har været særlig lykkeligt, men hun har stået ved sin mands side med værdighed. Fortællingen følger hende i tiden før og efter hans død, og den forvandling den nye tid med både sorg og lettelse bringer.

Samlede noveller af Tove Ditlevsen, Gyldendal, 512 sider, 200 kr.

Ansigerterne af Tove Ditlevsen, Gyldendal, 168 sider, 130 kr.

Til døden os skiller – et portræt af Tove Ditlevsen, af Jens Andersen, Gyldendal, 288 sider, 200 kr.

Interessen for Tove Ditlevsen er ingenlunde stilnet, og det har fået Gyldendal til at genudgive tre forskellige bøger og sætte spot på den ikoniske forfatter, der fastholdt, at kunst først og fremmest handler om kunstneren selv; »Man kan camouflere og til-dække, men det er altid sig selv, man skriver om.«

Dronningen af Saba & Kong Salomon af Anne Lise Marstrand Jørgensen, Gyldendal, 480 sider, 300 kr.

»Fiktion bygget over myte og virkelighed tilsat grundig research«. Sådan beskriver Anne Lise Marstrand selv sin nye bog, hvor hun giver liv til en af de helt store kvinder, Dronningen af Saba, og den sagnomspundne kærlighedshistorie mellem hende og Kong Salomon af Israel. Historien foregår 1000 år før vor tid og fortæller, hvordan datteren af en enlig, fattig mor blev en magtfuld dronning af Saba og om hendes møde med kongesønnen Salomon.

Vølvens Spådom gendigtet af Suzanne Brøgger, Gyldendal, 128 sider, 200 kr.

Vølvens Spådom er også en af efterårets genudgivelser, men den har fået et nyt forord af Suzanne Brøgger, og hver af digtets 60 strofer har fået en tuschtegning af kunstneren Martin Bigum. Brøgger har gendigtet de oprindelige digte, der er nedskrevet i slutningen af 1200-tallet og er en myte om verdens skabelse, undergang og genopstandelse.

MEDLEMMET MENER

Dansk Kvindesamfund er selvfølgelig også for mænd

Torben Hansen har været styrelsesmedlem i Dansk Kvindesamfund siden april 2015. Han har studeret historie og arbejder nu i Kvinderådet.

Hvorfor meldte du dig ind i Dansk Kvindesamfund?

»Jeg meldte mig ind i Dansk Kvindesamfund, fordi jeg altid har ment, at ligestilling er et vigtigt emne i den offentlige debat. Der hersker stadig åbenlys ulighed mellem kønnene i Danmark såvel som mange andre steder, og derfor har jeg valgt at arbejde med ligestilling og kalde mig feminist.«

Hvorfor stillede du op til Styrelsen?

»Jeg arbejdede på Dansk Kvindesamfunds sekretariat som projektmedarbejder på grundlovsoptoget, og det var et logisk næste skridt at stille op til styrelsen.

Jeg var den eneste mand på sekretariatet og den eneste mand, der stillede op til styrelsen. Jeg synes, det er vigtigt, at begge køn tager aktivt del i ligestillingsarbejdet, og jeg er glad for at være med i en organisation, der er med til at præge den offentlige debat.«

Hvilke ligestillingsområder er du særligt optaget af?

»Der er mange områder, hvor man ser helt åbenlyse mangler på ligestillingsområdet. Jeg er særligt optaget af uligheden på arbejdsmarkedet, da jeg mener, at økonomisk ligestilling er et vigtigt skridt på vejen mod kvinder og mænds reelle ligestilling. Desuden spiller mange andre faktorer ind her, både mht. hvordan køn og forventninger er med til at bestemme uddannelses- og jobvalg, barsel, ansættelsesforhold, lønforhandlinger og meget mere.«

KØB ÅRETS JULEGAVE I DANSK KVINDESAMFUNDS WEBSHOP!

Er du løbet tør for julegaveideer? Så har vi løsningen! I Dansk Kvindesamfunds webshop kan du købe unikke julegaver til dem, du holder af, og samtidig støtte Dansk Kvindesamfunds arbejde.

Her på siden kan du se et udpluk af vores varesortiment, men der er meget mere at komme efter i vores webshop: www.shop-dk.dk.

I december har du også mulighed for at spare porto og hente bogen "Stemmer - et samtidsblik på køn og feminisme" i Dansk Kvindesamfunds sekretariat tirsdage mellem 14 og 17.

FØR 99
NU 49

Rigtig glædelig jul.

FØR 299
NU 150
FINDES KUN I STR. XS
OBS: STOR I
STØRRELSEN

FØR 100
NU 50

ALLE KUNSTNER
T-SHIRTS
FØR 250
NU 190

FØR 270
NU 200

FØR 200
NU 180

FØR 229
NU 150
FAPA LAGER

LEDER

Maskulinitetsbegrebet er under angreb

DEN DANSKE MAGTELITE består hovedsageligt af hvide, midaldrende mænd med DJØF-uddannelser og villaer i Nordsjælland, ifølge en meget omtalt dansk ph.d.-afhandling fra 2014. Konklusionen løfter næppe mange øjenbryn. Mænd har strukturelt set meget magt. Både nationalt og globalt. Men det bemærker den enkelte mand sjældent. På individplan har han nemlig ikke nødvendigvis følelsen af magt over tilværelsen, hverken på jobbet eller i familien. Selvom han, i kraft af sit køn, har fortrinsret til magten.

FOR ENHVER MAND kan opnå magt. Det er måske kun få forundt at blive en del af magteliten, men alle mænd har muligheden. Det er nærmest en form for fødselsret. I særlig grad hvis han er hvid. For i det øjeblik navlestrengen klippes og hans biologiske kønstegn registreres, starter socialiseringsprocessen, der skal gøre ham til en 'rigtig' mand. Gerne en mand med magt og succes. Selvsikker. Stærk. Maskulin.

EN SOCIALISERINGS PROCES, der placerer ham i en kønskategori, der giver ham mange privilegier,

men også mange begrænsninger, der vil indskrænke hans udfoldelsesmuligheder og følelsesliv.

HVORDAN SER EN 'RIGTIG' MAND UD? Vi skaber alle et mentalt billede, når vi læser det spørgsmål. De fleste ser et billede, der oser af maskulinitet. Opfattelsen af maskulinitet ligger nemlig dybt i både mænd og kvinder. Vi indgår alle i den fælles socialiseringsproces. Men maskulinitet er under forandring. I det seneste årti er manden blevet reduceret til et køn på lige fod med kvinden, og maskulinitetsbegrebet er kommet under angreb. Det er sket i takt med, at ligestillingen i samfundet er steget. Det faktum, at vi gradvist skaber et mere og mere ligestillet samfund, opleves af nogle mænd som et tab af rettigheder, et tab af maskulinitet. Selvom det modsatte er tilfældet.

FOR KVINDERS LIGESTILLING gavner faktisk mænd. Den er med til at sprænge maskulinitetens snævre rammer, samtidig med at den skænker den enkelte mand en bredere vifte af muligheder for, hvordan han kan agere og udfolde sig som mand. En væsentlig og positiv ændring er fx

mandens rolle i familien. Engang var han brændemærket til at udfylde rollen som økonomisk skaffedyr, at være familiens beskytter og patriark. I dag ser vi mange omsorgsfulde og nærværende fædre, der på lige vilkår med deres partner har ansvar for børn, husførelse og familiens økonomi. Ligestillingen skaber hele mænd, mænd med magt over tilværelsen.

Lisa Holmfjord, forkvinde